

AALTJES

Blad-, knol- en wortelknobbelaaltjes opletten waard

Gladiolus aangetast door *Meloidogyne chitwoodi*

Allium aangetast door krokusknolaaltje

Van alle ziekten in de bloembollenteelt behoren aaltjes tot de groep lastig aan te pakken organismen. Hun optreden is grillig, de impact van een aantasting soms zeer groot. In dertien afleveringen zet BloembollenVisie aaltjes in de schijnwerpers. In de vijfde aflevering staan de wortelknobbelaaltjes, knol- en bladaaltjes centraal.

Tekst: Arie Dwarswaard
Foto's: BKD, www.bkd.eu

Twee geslachten dit keer die nader worden toegelicht: Aphelenchoides en Meloidogyne. De aandoeningen die beide geslachten veroorzaken in bloembollen kunnen soms voor flinke schade zorgen. Zo baarde enkele jaren geleden het krokusknolaaltje in krokus en Allium de nodige zorgen, en attendeerden leliebroeiers op de onverkooptbaarheid van partijen lelies, die waren besmet met bladaaltjes. Meloidogyne stond vooral in de jaren negentig plotseling in de belangstelling.

BREDE REEKS

In bolgewassen kunnen Aphelenchoides subtenuis (krokusknolaaltje), *A. fragariae* (aarbeienbladaaltje) en *A. ritzemabosi* (chrysentenbladaaltje) voor komen. Het krokusknolaaltje is niet alleen in krokus gevonden, maar ook in een aantal soorten Allium, in Colchicum en in narcis. De afgelopen jaren is nagegaan welke behandeling het beste kan worden toegepast om de kans op een aantasting tot een minimum te beperken. De warmwaterbehandeling blijkt nog steeds een goede oplossing te zijn. Deze werkt, mits

goed uitgevoerd. Beide soorten bladaaltjes hebben alleen al in de bloembollen een veel bredere reeks aan gewassen die kunnen worden aangetast. Niet alleen in lelie kan het voorkomen, maar ook in onder meer dahlia, Nerine, Eremurus, Colchicum en Fritillaria imperialis. In vaste planten kan bladaaltje vooral in pioenroos voor schade zorgen. Hoewel de naam bladaaltje doet vermoeden dat de aaltjes zich uitsluitend in het blad bevinden, gaat dat niet in alle gevallen op. Van Fritillaria imperialis is bekend dat dit aaltje ook in de bol voor de nodige schade kan zorgen. Net als bij krokusknolaaltje werkt een warmwaterbehandeling tegen bladaaltjes ook goed in lelie, keizerskroon en Nerine. Bladaaltjes staan bekend om hun zeer brede waardplantenreeks, waaronder tientallen onkruiden. Mede daardoor kunnen besmettingen gemakkelijk plaatsvinden. Overleving vindt plaats in levend materiaal. In grond op dood plantmateriaal duurt de overleving niet veel langer dan acht weken. Het aaltje kan echter in droge toestand wel twee jaar overleven. Het aaltje kan zo via zaad worden verspreid.

LAAT IN BEELD

Tot de relatief nieuwe aaltjesziekten in de bloembollenteelt behoren de wortelknob-

belaaltjes, ofwel Meloidogyne. Twee soorten worden hierbij onderscheiden: Meloidogyne chitwoodi of maiswortelknobbelaaltje en *M. fallax* of het bedrieglijk wortelknobbelaaltje. Aantastingen zijn bekend in de knolgewassen gladiool, dahlia en in een aantal vaste planten. In vaste planten kan ook *M. hapla* voor schade zorgen. Vooral in de jaren negentig ontstond er nogal wat onrust over dit toen nog nieuwe aaltje. De laatste jaren is het aantal vondsten in beide gewassen minimaal. Alertheid blijft echter wel gewenst. Zoals de Nederlandse naam al aangeeft veroorzaakt Meloidogyne aan de ondergrondse wortels knobbelvormige vergroeiingen. Bovengronds is de ziekte erg lastig te zien. Anders dan bij bladaaltjes geldt voor beide wortelknobbelaaltjes dat ze een quarantainestatus hebben. Dit betekent dat al het uitgangsmateriaal moet voldoen aan de fytosanitaire richtlijn van de Europese Unie en visueel vrij moet zijn van deze aaltjes. Omdat deze aaltjes ook in aardappelen kunnen voorkomen kan bij het huren van akkerbouwland de bollenteler ook te maken krijgen met de regelgeving die vanwege de quarantainestatus geldt. In hoeverre sprake is van een besmetting is na te gaan door een perceel voorafgaand aan een teelt te laten bemonsteren op deze aaltjes. Verder is het van belang de kans op besmetting tot een minimum te beperken. Dit kan door onkruid serieus te bestrijden, omdat ook dit aaltje een brede waardplantenreeks kent. Onvoldoende is gebleken dat een warmwaterbehandeling een afdoende bestrijding geeft bij dahlia en gladiool. Over wortelknobbelaaltjes is pas een brochure verschenen, samengesteld door het Actieplan Aaltjesbeheersing. Nadere informatie: www.kennisakker.nl.